

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis 07:00, 24. Jan. 2019

Aija Lasmane, ZAB "SORAINEN", vecākā nodokļu menedžere

<https://ifinances.lv/raksti/nodokli/iedzivotaju-ienakuma-nodoklis/par-nodoklu-piemerosanu-caurplustosajam-dividendem/14501>

Par nodokļu piemērošanu caurplūstošajām dividendēm

Lūdzu sniegt skaidrojumu par uzņēmumu ienākuma nodokļa (UIN) un iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) samaksas kārtību saskaņā ar abu likumu jaunajām normām, kas stājas spēkā no 2018.gada 1.janvāra, situācijā, kad mātes uzņēmums vēlas izmaksāt savam dalībniekam dividendes, kas saņemtas no meitas uzņēmuma 2017.gada peļņas!

2018.gadā tika veikta meitas uzņēmuma 2017.gada peļņas sadale, izmaksājot to mātes uzņēmumam. Abi uzņēmumi ir Latvijas kapitālsabiedrības. Par 2017.gada peļņu meitas uzņēmums ir samaksājis UIN saskaņā ar [likumu "Par uzņēmumu ienākuma nodokli"](#), kas bija spēkā līdz 2017.gada 31.decembrim. Saskaņā ar šajā likumā noteikto dividendes no meitas uzņēmuma, kas ir tās peļņas sadales rezultāts un par ko ir veikta UIN samaksa, netiek apliktas ar UIN mātes uzņēmumā.

Mātes uzņēmums 2019.gadā plāno sadalīt 2018.gada peļņu, kas sastāv no meitas uzņēmuma samaksātajām dividendēm. Mātes uzņēmuma dalībnieks ir fiziska persona Latvijas rezidents. Saskaņā ar [likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli"](#) (likums par IIN) normām, kas bija spēkā līdz 2017.gada 31.decembrim, par šo dividenžu aprēķinu bija jāveic IIN samaksa 10% apmērā kā no ienākuma no kapitāla.

Kā 2019.gadā jāpiemēro UIN un IIN šajā situācijā saskaņā ar jaunajām likumu normām, kas stājas spēkā 2018.gada 1.janvārī?

Paskaidrošu par nodokļu piemērošanu caurplūstošajām dividendēm dotajā situācijā.

Par UIN piemērošanu

Atbilstoši Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma (UIN likums) [4.panta](#) 2.daļas 1.punkta a) apakšpunktam nodokļa maksātājiem ar UIN aplikamajā bāzē ietver aprēķinātās dividendes, to skaitā ārkārtas dividendes.

UIN likuma [6.panta](#) 1.daļā ir noteikts, ka *nodokļa maksātājs ir tiesīgs samazināt taksācijas periodā ar nodokli aplikamajā bāzē iekļauto dividenžu apmēru tādā apjomā, kādā nodokļa maksātājs taksācijas periodā ir saņēmis dividendes no dividenžu izmaksātāja, kurš tā rezidences valstī ir uzņēmumu ienākuma nodokļa maksātājs, vai tādas dividendes, no kurām to izmaksas valstī ir ieturēts nodoklis, izņemot dividendes, kas saņemtas no personas, kas atrodas, ir izveidota vai nodibināta zemu nodokļu vai beznodokļu valstīs vai teritorijās.*

Ievērojot UIN likuma [6.panta](#) 1.daļā noteikto atvieglojumu, mātes uzņēmums ir tiesīgs samazināt 2019.gadā taksācijas perioda ar nodokli apliekamajā bāzē iekļauto dividenžu apmēru par dividendēm, kas 2018.gadā tika saņemtas no dividenžu izmaksātāja, proti, meitas uzņēmuma, kurš Latvijā ir UIN maksātājs un kuram ir jānomaksā UIN par finanšu gadu, kas noslēdzās 2017.gada 31.decembrī.

Ņemot vērā minēto, 2019.gadā izmaksājot dalībniekam dividendes, mātes uzņēmumam ir jāaprēķina UIN, bet vienlaikus mātes uzņēmums ir tiesīgs samazināt ar nodokli apliekamajā bāzē iekļauto dividenžu apmēru par tām dividendēm, kas saņemtas no meitas uzņēmuma. Līdz ar to UIN no šādām dividendēm nav maksājams.

Par IIN piemērošanu

Saskaņā ar likumu par IIN [9.panta](#) 1.daļas 2.¹punktu *gada apliekamajā ienākumā netiek ietvertas un ar nodokli netiek apliktas dividendes, dividendēm pielīdzināms ienākums vai nosacītās dividendes, ja par aprēķinātajām dividendēm, dividendēm pielīdzināmu ienākumu vai nosacītajām dividendēm uzņēmuma līmenī no peļņas daļas, no kuras tiek maksātas dividendes, dividendēm pielīdzināms ienākums vai nosacītās dividendes, ja ir izpildīts viens no šādiem nosacījumiem:*

- a) *Latvijas Republikā ir samaksāts uzņēmumu ienākuma nodoklis saskaņā ar Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumu (šo atbrīvojumu nepiemēro, ja uzņēmumu ienākuma nodoklis ir samaksāts saskaņā ar likumu “Par uzņēmumu ienākuma nodokli”),*
- b) *ārvalstī ir samaksāts uzņēmumu ienākuma nodoklis vai tam pielīdzināms nodoklis vai ārvalstī no dividendēm, dividendēm pielīdzināma ienākuma vai nosacītajām dividendēm ir ieturēts iedzīvotāju ienākuma nodoklis vai tam pielīdzināms nodoklis.*

Papildus Ministru kabineta noteikumu Nr.899 “Likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” normu piemērošanas kārtība” [35.1.punktā](#) noteikts, ka *piemērojot likuma 9.panta pirmās daļas 2.1.punktu, tajā noteiktais atbrīvojums piemērojams arī dividendēm un dividendēm pielīdzināmajam ienākumam, ko izmaksā uzņēmumu ienākuma nodokļa maksātājs, ja minētais uzņēmumu ienākuma nodokļa maksātājs – dividenžu izmaksātājs – ir bijis tiesīgs par šo dividenžu un dividendēm pielīdzināmā ienākuma apmēru samazināt ar uzņēmumu ienākuma nodokli apliekamajā bāzē iekļautu dividenžu apmēru atbilstoši Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma nosacījumiem.*

Tādējādi, 2019.gadā izmaksājot dividendes no 2018.gada peļņas, par kurām sabiedrība ir tiesīga samazināt taksācijas periodā ar nodokli apliekamajā bāzē iekļauto dividenžu apmēru saskaņā ar UIN likuma [6.panta](#) 1.daļu, piemēro IIN atbrīvojumu, attiecīgi IIN papildus nav jāmaksā. Fiziskai personai ar nodokli neapliekamais ienākums virs 4000 eiro ir deklarējams gada ienākumu deklarācijā.

Līdz ar to var uzskatīt, ka IIN piemērošana šādām caurplūstošajām dividendēm ir labvēlīgāka nekā līdz 2017.gada 31.decembrim, un šādu nostāju Valsts ieņēmumu dienests (VID) ir apstiprinājis savā publiskotajā uzzinā.

Tomēr vēršu uzmanību arī uz nodokļu pretizvairīšanās normām, piemēram, likuma par IIN [9.panta](#) 3.⁸daļu, kas nosaka, ka *iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanai nepiemēro šā panta pirmās daļas 2.1.punktā noteikto atbrīvojumu, ja dividendes, dividendēm pielīdzināms ienākums vai nosacītās dividendes izmaksātas, izmantojot Latvijas Republikā izveidotu komercsabiedrību vai citu juridisko personu, vai ārvalstu sabiedrību (šā likuma izpratnē — struktūra), vai vienīgi vai galvenokārt tāpēc izveidotu struktūru virkni, lai izvairītos no*

ienākuma nodokļa maksājumiem vai samazinātu tos. Par tādu mērķi var liecināt šādas (bet ne tikai) pazīmes:

- 1) struktūra, izvērtējot visus faktus un apstākļus (nodokļu aprēķināšanai ņem vērā maksātāja darījumu ekonomisko saturu un būtību, nevis tikai juridisko formu), uzskatāma par mākslīgi izveidotu;*
- 2) ja maksātājam izmaksātās dividendes, dividendēm pielīdzināms ienākums vai nosacītās dividendes tieši no izcelsmes avota būtu apliktas ar augstāku iedzīvotāju ienākuma nodokli, nekā izmaksājot tos, izmantojot struktūru vai struktūru virkni.*

Pastāv risks, ka atsevišķos gadījumos VID var liegt IIN atbrīvojuma piemērošanu, balstoties uz šīm normām.